

Charakterystyka koni sprzedawanych na targach środkowo-wschodniej Polski

Anna Stachurska, Anna Klimorowska, Michał Pluta, Aneta Szota

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Katedra Hodowli i Użytkowania Koni,
ul. Akademicka 13, 20-950 Lublin; anna.stachurska@up.lublin.pl

Zbadano 190 koni, tj. około 49% koni przedstawionych do sprzedaży na targach w Skaryszewie, Piaskach, Pajęcznie i Bodzentynie, w ciągu czterech dni 2007 roku. Dane zebrano według specjalnie opracowanego formularza, obejmującego opis własny, podstawowe pomiary zoometryczne oraz wywiad ze sprzedawcą. Wśród badanych koni 74% stanowiły konie pogrubione i zimnokrwiste, 19% – szlachetne, 7% – kuce i konie małe. Kłaczy było 62%, ogierów 25%, a wałachów 13%. Ponad 1/3 koni to źrebięta w wieku od pół do jednego roku. Wiele koni przywiezionych na targi nie było w odpowiednim stanie. Zdarzały się osobniki zarobaczone, z ranami i skaleczeniami, brudne, z kopytami dawno rozcyszczonymi bądź zupełnie nie pielęgnowanymi. Paszportu nie posiadało 18,4% koni. Sprzedający zadeklarowali, że ponad 33% koni jest użytkowanych zaprzęgowo, a 9% wierzchowo. Spośród kłaczy 1/3 jest użytkowana rozplodowo. Wyniki przeprowadzonych badań wskazują na cechy pogłowia utrzymywanego w dużej mierze jako konie mięsne w gospodarstwach środkowo-wschodniej Polski.

SŁOWA KLUCZOWE: koń / targ / sprzedaż na rzeź

Według Głównego Urzędu Statystycznego, liczba koni w Polsce wynosiła ostatnio 307 tysięcy [5]. Od niedawna podawana jest jedynie ogólna liczebność pogłowia, bez podziału na wiek, płeć czy typ. Szacuje się, że 60% tej liczby stanowią konie zimnokrwiste, natomiast nawet w przybliżeniu trudno jest określić odsetek koni użytkowanych wierzchowo lub zaprzęgowo. Jak wiadomo, większość koni utrzymywanych jest pojedynczo lub po kilka w małych gospodarstwach lub ośrodkach, stąd trudno do nich dotrzeć. Targi końskie, które w Polsce są tradycją, obecnie odbywają się w niewielu miejscowościach, głównie w środkowo-wschodniej części kraju. Grupują one dość dużą część pogłowia pochodzącego głównie z gospodarstw chłopskich. Zakłada się, że są to przede wszystkim konie przeznaczone na rzeź.

Prace na temat krajowego pogłowia koni najczęściej dotyczą materiału hodowlanego i liczebności populacji wybranych ras. Na przykład Budzyński i wsp. [1, 2] zbadali zmiany w stanach liczbowych populacji koni małopolskich w latach 90. XX wieku i na początku XXI wieku. Opracowano program mięsnego użytkowania koni [3] oraz prze-

analizowano opłacalność produkcji źrebiąt rzeźnych [4]. Cechy koni rzeźnych czy sprzedawanych na targach rzadko są jednak przedmiotem badań. Wyjątek stanowi doniesienie Walkowicz i Kluby [6] na temat koni rzeźnych kupionych z przeznaczeniem na rynek włoski w kilku obiektach województwa mazowieckiego, łódzkiego i świętokrzyskiego w 2002 roku. Przy szybko zmieniającej się sytuacji ekonomicznej kraju potrzebne są nowe opracowania.

Celem niniejszej pracy było scharakteryzowanie koni wystawianych na sprzedaż na jarmarkach, jako próby pogłowia koni utrzymywanych w gospodarstwach środkowo-wschodniej Polski.

Materiał i metody

Materiał stanowiło 190 koni spośród pogłowia przedstawionego na sprzedaż w ciągu czterech dni na targach w Skaryszewie koło Radomia (12.03.2007), Piaskach koło Lublina (27.03.2007), Pajęcznie koło Częstochowy (05.05.2007) i Bodzentynie koło Kielc (16.09.2007). Było to ok. 49% koni wystawionych na tych targach (ok. 390). Badano kolejne konie dostępne na targu, mając na uwadze losowość próby. Nie było możliwe zbadanie wszystkich, gdyż targi trwają tylko kilka godzin, w ciągu których część koni jest dowożona, część zabierana, ponadto niektórzy sprzedawcy nie godzą się na przeprowadzenie badań.

Dane zebrano według specjalnie opracowanego formularza, obejmującego opis własny, pomiary zoometryczne oraz wywiad ze sprzedawcą.

Wiek i rasa konia zostały ustalone na podstawie paszportu, a w przypadku jego braku – na podstawie wywiadu. Konie zostały sklasyfikowane w odpowiednich grupach wiekowych. Za pomocą taśmy Equimax dokonano trzech podstawowych pomiarów zoometrycznych (wysokość w kłębie, obwód klatki piersiowej i obwód nadpęcia). Wysokość w kłębie była mierzona od szczytu kłębu, taśmą przylegającą do ciała konia. Umieszczona na taśmie skala pozwoliła oszacować masę ciała konia w przeliczeniu obwodu klatki piersiowej. Kondycję i zdrowie konia określono na podstawie jego wyglądu: czy miał widoczne żebra, czy był „zapasiony” i w jakim stopniu, czy miał błyszczącą sierść bądź wykazywał objawy choroby. Za objawy zarobaczenia uznawano charakterystycznie wytarty ogon oraz matową sierść. Oceniono przygotowanie konia do targu, biorąc głównie pod uwagę pielęgnację ciała. Oceniono również czystość kopyt i stan ich rozczyszczania, a także odnotowano obecność podków.

Zachowanie konia określano podczas zbliżania się do badanego osobnika. Osobniki ospałe wydawały się nie reagować na to, co dzieje się wokół nich, natomiast sklasyfikowane jako spokojne nie sprawiały trudności przy pomiarach i opisie. Konie należące do pobudliwych gwałtownie reagowały na widok podchodzącego obcego człowieka. Konie zaliczone do agresywnych starały się udaremnić podejście, usiłując ugryźć lub kopnąć.

Zarejestrowano miejscowości, z których pochodziły konie, a następnie obliczono średnie odległości, z jakich przywieziono badane konie na dany targ. Odnotowano ceny

Formularz opisu i informacji dotyczących badanych koni
Formulae of description and other information on horses

Data, miejsce targu, liczba koni	
<i>Ocena własna</i>	
Płeć	klacz/ ogier/ wałach
Typ	szlachetny/ pogrübiony/ zimnokrwisty/ prymitywny/ kuce i konie małe
Wymiary, masa	wysokość w kłębie/ obwód klatki piersiowej/ obwód nadpęcia/ masa ciała
Maść	
Kondycja	opasowa/ wystawowa/ koń chudy/ głodowa
Zdrowie/ objawy choroby	zdrowy/ słaby/ chory
Rany/ skaleczenia	brak/ małe/ większe
Objawy zarobaczenia	silne/ średnie/ brak
Przygotowanie do targu (pielęgnacja ciała)	przygotowany/ częściowo przygotowany/ nie przygotowany, brudny
Czystość kopyt	czyste/ lekko zabrudzone/ bardzo brudne
Rozczyszczenie kopyt	w terminie/ średnio przerosnięte/ bardzo przerosnięte/ zupełnie nie pielęgnowane
Obecność podków	brak/ na kopytach przednich/ na kopytach tylnych
Zachowanie	ospały/ spokojny/ pobudliwy/ agresywny
Obecność piętn	tak/ nie
<i>Wywiad ze sprzedawcą: dane z dokumentów</i>	
Posiadane dokumenty	paszport/ świadectwo wpisu do księgi wstępnej/ księgi głównej
Wiek (lata)	
Rasa	
Użytkowanie	zaprzęgowe/ wierzchowe/ zaprzęgowo-wierzchowe/ brak
Użytkowanie rozplodowe klaczy	żrebna/ liczba urodzonych żrebiąt/ nie użytkowana rozplodowo
Przeznaczenie do sprzedaży na rzeź	tak/ nie
Proponowana cena	
Miejscowość, z której przywieziono konia	

proponowane przez sprzedawców. Nie było możliwości sprawdzenia, ile koni i w jakiej cenie zostało sprzedanych.

Istotność różnic w rozkładach koni w poszczególnych grupach zbadano za pomocą testu χ^2 .

Wyniki i dyskusja

Spośród badanych koni 61,6% stanowiły klacze, 25,3% ogiery i 13,1% wałachy. Niemal połowa to konie pogrubione, na drugim miejscu znalazły się zimnokrwiste, na trzecim szlachetne, następnie kuce i konie małe (tab. 1). Wśród klaczy i ogierów połowa osobników należała do typu pogrubionego, natomiast wałachów pogrubionych było 40,0%.

Tabela 1 – Table 1
Płeć i typ badanych koni
Sex and type of horses

Typ Type	Płeć – Sex						Razem Total	
	klacze mares		ogiery stallions		wałachy geldings			
	n	%	n	%	n	%	n	%
Szlachetny Warmblood	27	23,1	3	6,2	6	24,0	36	18,9
Pogrubiony Crossbred	59	50,4	24	50,0	10	40,0	93	48,9
Zimnokrwisty Coldblood	24	20,5	18	37,5	5	20,0	47	24,7
Prymitywny Primitive	–	–	–	–	1	4,0	1	0,5
Kuce i konie małe Ponies and little horses	7	6,0	3	6,2	3	12,0	13	6,8
Razem – Total	117	100,0	48	100,0	25	100,0	190	100,0

Różnica w rozkładzie koni w typie pogrubionym i zimnokrwistym wśród koni różnej płci nieistotna ($P>0,05$)
Insignificant difference in distribution of crossbreds and coldbloods between horses of different sex ($P>0,05$)

Liczebność badanych koni w poszczególnych grupach wiekowych została zaprezentowana w tabelach 2 i 3. Najwięcej było źrebiąt w wieku od pół do jednego roku, a drugą pod tym względem grupę stanowiły 4-8-latki. Najmniej było koni 9-letnich i starszych, przy czym należały do nich wyłącznie klacze. Łącznie wśród koni dorosłych (od 4 lat) 70,7% stanowiły klacze. Podobny odsetek klaczy (70%) wśród dorosłych koni rzeźnych stwierdziły Walkowicz i Kluba [6], na podstawie badań przeprowadzonych w 2002 roku. Wśród koni pogrubionych i zimnokrwistych najczęściej występowały odsadki i roczniaki, co można przypisać wcześniejszemu dojrzewaniu tego typu koni. W grupie koni szlachetnych najwięcej było 2-3-latków, a wśród kuców i koni małych – 4-8-latków.

Tabela 2 – Table 2

Wiek badanych koni w zależności od płci
Age of horses with regard to sex

Grupa wiekowa Age group	Płeć – Sex						Razem Total	
	klacze mares		ogierzy stallions		wałachy geldings			
	n	%	n	%	n	%	n	%
0,5 – 1 rok 0.5 – 1 year	39	33,3	27	56,2	2	8,0	68	35,8
2-3-letki 2-3 years	25	21,4	13	27,1	9	36,0	47	24,7
4-8-letki 4-8 years	38	32,5	8	16,7	10	40,0	56	29,5
9-letki i powyżej 9 years and more	15	12,8	–	–	4	16,0	19	10,0
Razem – Total	117	100,0	48	100,0	25	100,0	190	100,0

Różnica w rozkładzie koni w trzech pierwszych grupach wiekowych wśród klaczy i ogierów nieistotna ($P>0,05$)
Insignificant difference in distribution of horses at first three age groups between mares and stallions ($P>0,05$)

Tabela 3 – Table 3

Wiek badanych koni w zależności od typu
Age of horses with regard to type

Grupa wiekowa Age group	Typ – Type									
	szlachetny warmblood		pogrubiony crossbred		zimnokrwisty coldblood		prymitywny primitive		kuce i konie male Ponies and little horses	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
0,5 – 1 rok 0.5 – 1 year	4	11,1	39	41,9	21	44,7	–	–	4	30,8
2-3-latki 2-3 years	15	41,7	20	21,5	10	21,3	–	–	2	15,4
4-8-latki 4-8 years	14	38,9	20	21,5	15	31,9	1	100,0	6	46,1
9-latki i powyżej 9 years and more	3	8,3	14	15,0	1	2,1	–	–	1	7,7
Razem – Total	36	100,0	93	100,0	47	100,0	1	100,0	13	100,0

Różnica w rozkładzie koni w trzech pierwszych grupach wiekowych wśród koni szlachetnych, pogrubionych i zimnokrwistych istotna ($P\leq 0,01$)

Significant difference in horses of first three age groups between warmbloods, crossbreds and coldbloods ($P\leq 0,01$)

Badane konie należały do wielu ras, w tym najliczniej występowały polskie konie zimnokrwiste, polskie konie szlachetne półkrwi i kuce szetlandzkie (tab. 4). Niemal połowa koni była jednak w typie pogrubionym bez określonej rasy. Proponowane ceny koni były bardzo różnorodne, gdyż odsadka można było kupić już za 1200 zł, a ceny

Tabela 4 – Table 4

Rasy koni występujące na targach (n=190) i proponowane średnie ceny (zł)
 Breeds of horses at markets (n=190) and average prices proposed (PLN)

Rasa Breed	%	Grupa wiekowa – Age group			
		0,5-1 rok 0.5-1 year	2-3-latki 2-3 years	4-8-latki 4-8 years	9-latki i powyżej 9 years and more
Małopolska	1,1	–	3800	4500	–
Wielkopolska	2,1	–	6000	4500	–
Śląska Silesian	3,7	–	7750	8000	–
Polski koń szlachetny półkrwi Polish Halfbred	12,1	2000	6250	4000	3000
Kuc feliński Felin Pony	1,6	1500	4000	–	–
Kuc szetlandzki Shetland Pony	5,3	2000	1200	2400	–
Konik polski Polish Konik	0,5	–	–	2500	–
Polski koń zimnokrwisty Polish Coldblood	24,2	3200	6500	8750	–
Belgijska Belgian	0,5	–	–	5000	–
Typ pogrubiony Crossbred type	48,9	2300	4000	4350	3150
Razem – Total	100,0				

koni dorosłych dochodziły nawet do 13 000 zł, m.in. w zależności od rasy i udokumentowanego pochodzenia.

Różnice w wymiarach koni były tak duże, że podano jedynie wartości ekstremalne koni 4-8-letnich (tab. 5). Na przykład różnice w wysokościach w kłębie między najniższym a najwyższym osobnikiem dochodziły do kilkudziesięciu centymetrów.

Konie najczęściej były gniade i kasztanowate (tab. 6). W typie pogrubionym przeważało umaszczenie gniade, a w zimnokrwistym częściej występowania osobników kasztanowatych i gniadych kształtowała się na tym samym poziomie. Kuce i konie małe wyróżniały się częstszym występowaniem maści siwej, bułanej i srokatej tobiano.

Inne cechy koni przedstawiono w tabeli 7. Większość koni była w kondycji opasowej lub wystawowej i niemal wszystkie wyglądały na zdrowe. Kondycja opasowa może wskazywać na przeznaczenie konia na rzeź. Widoczne rany i skaleczenia na ciele, obecne u 4,7% koni, wyglądały na nabyte w czasie transportu. Łącznie aż 36,3% osobników wykazywało objawy zarobaczenia, a liczebność koni źle wyczyszczonych sięgnęła 59,5%. Nie wyczyszczone dostatecznie kopyta stwierdzono u jeszcze większej części koni (75,0%), jednak u koni szlachetnych oraz kuców i koni małych wskaźnik ten był znacznie niższy (50%). W terminie rozcyszczono kopyta odnotowano tylko u 40,4% koni, przy czym u gorącokrwistych było to 62,5%, natomiast u kuców i koni małych tylko 30,0%. Zatrważający jest fakt, że część koni zimnokrwistych i pogrubio-

Tabela 5 – Table 5

Estremalne wartości podstawowych wymiarów (cm) i masa ciała (kg) koni w wieku 4-8 lat w zależności od typu i płci

Extreme basic measurements (cm) and body weight (kg) in horses 4-8 years old with regard to type and sex

Typ Type	Płeć Sex	n	Wysokość w kłębie Height at withers	Obwód klatki piersiowej Chest circumference	Obwód nadpęcia przedniego Cannon circumference	Masa ciała Body weight
Szlachetny Warmblood	klacze mares	12	158-170	183-201	19-22	499-643
	wałachy geldings	2	170-176	200-202	21-22	635-652
Pogrubiony Crossbred	klacze mares	14	152-171	189-213	22-27	545-749
	ogierzy stallions	3	153-170	185-215	22-28	514-767
	wałachy geldings	3	148-164	192-198	20-24	569-618
Zimnokrwisty Coldblood	klacze mares	9	149-168	197-230	22-27	610-904
	ogierzy stallions	4	150-163	207-250	23-28	695-1084
	wałachy geldings	2	164-167	202-215	22-25	652-767
Kuce i konie male Ponies and little horses	klacze mares	3	89-140	126-138	11-12	164-220
	wałachy geldings	2	110-116	146-172	13-18	261-420

Tabela 6 – Table 6

Umaszczenie badanych koni (%) w zależności od typu

Horse colours (%) with regard to type

Typ Type	n	Gniade Bay	Kare Black	Kaszta- nowate Chestnut	Siwe Grey	Bułane Yellow dun	Myszate Blue dun	Izabe- lowate Palomino	Srokate tobiano Tobiano	Taranto- wate Leopard
Szlachetny Warmblood	36	47,2	11,1	19,4	5,5	2,8	0,0	0,0	11,1	2,8
Pogrubiony Crossbred	93	51,6	5,4	36,5	3,2	0,0	0,0	2,1	1,1	0,0
Zimnokrwisty Coldblood	47	46,8	2,1	46,8	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prymitywny Primitive	1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	0,0
Kuce i konie male Ponies and little horses	13	15,4	7,7	7,7	23,1	23,1	0,0	0,0	23,1	0,0
Razem Total	190	46,8	5,8	33,7	5,3	2,1	0,5	1,1	4,2	0,5

Tabela 7 – Table 7

Stan ogólny badanych koni (%; n=190)

Overall status of horses (%; n=190)

Cecha Characteristic	%
Kondycja – Condition:	
opasowa – fat horse	56,8
wystawowa – proper for championships	41,1
koń chudy – thin horse	2,1
głodowa – starved horse	0,0
Zdrowie (objawy choroby) – Health (illness):	
koń zdrowy – healthy horse	99,0
koń słaby – weak horse	0,5
koń chory – ill horse	0,5
Rany i skaleczenia – Wounds and cuts:	
brak – lack	95,3
małe – little	3,7
większe – bigger	1,0
Objawy zarobaczenia – Symptoms of verminous horse:	
silne – pronounced	13,7
średnie – average	22,6
brak – lack	63,7
Przygotowanie do targu (pielęgnacja ciała): Preparation (body care):	
koń przygotowany prepared horse	40,5
koń częściowo przygotowany partly prepared horse	38,4
koń nie przygotowany, brudny not prepared, dirty horse	21,1
Czystość kopyt – Hooves cleanness:	
czyste – clean	25,0
lekko zabrudzone – slightly dirty	54,8
bardzo brudne – very dirty	20,2
Rozczyszczenie kopyt – Hooves trimmed:	
w terminie – on time	40,4
średnio przerosnięte – overgrown	27,9
bardzo przerosnięte – much overgrown	22,1
zupełnie nie pielęgnowane – completely not cared	9,6
Obecność podków – Presence of shoes:	
brak – lack	90,4
na kopytach przednich – on fore hooves	7,7
na kopytach tylnych – on hind hooves	1,9
Zachowanie – Behaviour:	
koń ospały – drowsy horse	7,4
koń spokojny – quiet horse	64,2
koń pobudliwy – excitable horse	22,1
koń agresywny – aggressive horse	6,3

nych oraz jeden szlachetny miała zupełnie nie pielęgnowane kopyta, sięgające kilkunastu centymetrów, i nie były to wyjątki, lecz niemal 10% osobników. Kopyta były podkute również u niespełna 10% koni, jednak często podkowy były wadliwe, wręcz utrudniające poruszanie się, a konie od dawna nie były przekuwane. Podkowy miały niektóre konie w typie szlachetnym i zimnokrwistym, natomiast konie pogrubione oraz kuce i konie małe nie były podkuwane. Osobniki zachowujące się agresywnie na widok podchodzącego człowieka stanowiły 6,3% ogółu.

Zgodnie z przeprowadzonym wywiadem, łącznie mniej niż połowa koni była użytkowana z nieznaną częstotliwością: w zaprzęgu 34,7% i pod siodłem 8,9% (tab. 8). Spośród badanych klaczy łącznie 32,4% było użytkowanych rozplodowo. Niektóre z wieloródek urodziły do 7-8 źrebiąt. Podczas przeprowadzania wywiadu tylko ok. 30% sprzedawców stwierdziło, że konie przeznaczone są na rzeź. Pojedyncze osoby zaprzężyły, a inni nie chcieli odpowiedzieć na to pytanie.

Tabela 8 – Table 8

Użytkowanie koni, według wywiadu ze sprzedającym
Use of horses, according to survey with sellers

Rodzaj użytkowania – Kind of use	%
Zaprzęgowe/wierzchowe (n=190): In harness/under saddle (n=190):	
zaprzęgowe – in harness	32,7
wierzchowe – under saddle	6,9
zaprzęgowo-wierzchowe – harness-saddle	2,0
brak użytkowania – not used	58,4
Rozplodowe klaczy (n=117): Reproduction of mares (n=117):	
klacze żrebne – dams in foal	15,4
klacze które wcześniej rodziły dams foaled in the past	17,0
klacze nie użytkowane rozplodowo mares not used	67,6

Wśród badanych koni 18,4% nie posiadało paszportu ani innych dokumentów. Tylko 3,2% osobników było wpisanych do Księgi Głównej, a 2,1% do Wstępnej. Żaden koń nie posiadał piętn, które – jak wiadomo – obecnie traktowane są w opisie jako blizny.

Miejscowości, z których przywieziono konie na poszczególne targi znajdowały się w odległości średnio ok. 47 km: 30,5 km od Skaryszewa, 36,6 km od Piask, 82,0 km od Pajęczna i 60,6 km od Bodzentyna. Niektóre miejscowości były odległe od miejsca targu nawet o sto kilkadziesiąt kilometrów (najdalej 175 km).

Łącznie w ciągu czterech dni badań na cztery targi przywieziono ok. 390 koni, co wydaje się znaczącą liczbą. Można zatem sądzić, że targi w środkowo-wschodniej części kraju są nadal powszechną formą sprzedaży tego rodzaju koni.

Podsumowując, wyniki przeprowadzonych badań wskazują na cechy pogłowia utrzymywanego w dużej mierze jako konie mięsne w gospodarstwach środkowo-wschodniej Polski.

PIŚMIENNICTWO

1. BUDZYŃSKI M., SŁOMKA Z., SOŁTYS L., RUDZIŃSKI K., WAWIÓRKO J., 1992 – Aktualne stany liczbowe pogłowia masowego i zarodowego w rejonie hodowli koni małopolskich. Materiały sympozjum „Doskonalenie metod hodowli i produkcji zwierzęcej”, AR Lublin, 72-80.

2. BUDZYŃSKI M., SAPUŁA M., SOŁTYS L., GANCARZ J., STEFANIUK A., 2003 – Zmiany w populacji koni małopolskich. Materiały Konferencji „Środowisko – Zwierzę – Produkt”, AR Lublin, 22-24.09.2003, 105.
3. BUDZYŃSKI M., SOŁTYS L., SAPUŁA M., KAMIENIAK J., PAŁYSZKA J., 2003 – Program krajowego kierunku mięsnego użytkowania koni. Materiały Konferencji „Środowisko – Zwierzę – Produkt”, AR Lublin, 22-24.09.2003, 104.
4. CHRZANOWSKI SZ., 2006 – Kalkulacja kosztów produkcji źrebiąt rzeźnych. *Hodowca i Jeździec* 1 (8), 24-25.
5. Rocznik statystyczny, 2007 – Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
6. WALKOWICZ E., KLUBA M., 2007 – Charakterystyka koni rzeźnych przeznaczonych na rynek włoski. Materiały LXXII Zjazdu Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, SGGW Warszawa, 11-14.09.2007.

Anna Stachurska, Anna Klimorowska, Michał Pluta, Aneta Szota

Properties of horses put up for sale at markets in middle-eastern Poland

S u m m a r y

190 horses were studied during four days in 2007 at markets in Skaryszew, Piaski, Pajęczno and Bodzentyn (approx. 49% horses put up for sale at the markets). The data were collected according to specially elaborated formulae which included own description, basic body measurements and survey with sellers. There were 74% of crossbreds of coldblooded horses with warmblooded horses and pure coldbloods, 19% of warmbloods, as well as 7% of ponies and little horses. The number of mares was 62%, stallions 25% and geldings 13%. Over 1/3 horses were foals at the age of half to one year. Many horses brought to markets were not at a good condition: they were verminous, with wounds or cuts, dirty, with hooves rarely trimmed or not trimmed at all. 18.4% horses did not have the passport. The sellers claimed that over 1/3 horses were used in harness and 9% under saddle. 1/3 mares are used in breeding. The results show characteristics of horses in a large measure of meat utility, kept on farms in middle-eastern Poland.